

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus VI. Quomodo finiatur Officium Procuratoris?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

matrimonio, & iis, quæ mandatarius do-
lo, aut mala fide ageret; sic Haunold.
tom. 4. de Just. tr. 10. c. 6. n. 702. & seq.
ubi addit Procuratori cum dicta clausula
non licere donare, nisi rationabiliter judi-
icaret, Dominum donaturum. Ea verò,
pro quibus Procurator eget mandato spe-
ciali, & in quibus non sufficit mandatum
generale cum clausula *sine libera*, V. apud
Haunold. *cit. c. 6. Controvers. 8. à n. 695.*

2657. Not. 4. quòd mandatum Procuratorium
continere debeat, 1. nomen constituentis;
2. nomen Procuratoris constituti. 3. no-
men ejus, contra quem; 4. in qua causa;
5. coram quo; 6. ad quos actus (v. g. an
ad *agendum*, vel *defendendum*) 7. quòd
ratum habitus sit Dominus, quidquid
Procurator constitutus concesserit. Præ-
ter hæc inferendus est annus, & dies, quò
Procurator constitutus est; denique sty-
lus cùm primis Curia, ubi Procurator con-
stituitur, bene observandus est, ut monet
Welenbecius *h. 2. in ff. n. 7.*

§. II.

De Satisfatione Procuratoris.

2658. Supponendum *cautionem* differre à sa-
tisfactione propriè dicta, tanquam ge-
nus à specie. Nam jurans, se ad finem li-
tis permanere in iudicio, *cavet* quidem
cautione juratoria, sed non *satisfat*, stri-
ctè loquendo, §. 2. *Instit. de satisfationib.*
Hinc satisfatio, *latins* accepta, fit vel pig-
noribus, vel fidejussoribus: *strictius* autem,
& maximè propriè fit, dato fidejussore
uno, vel pluribus, *l. 1. ff. qui satisfare.*

Satisfationum judicialium tres sunt
species 1. iudicio *sisti*. 2. rem ratam ha-
beri, vel habitum iri, seu de rato: 3. iudi-
catum solvi, seu solutum iri. Satisfare
judicatum solvi, est cavere de litis æstima-
tione; *iudicio sisti*, est cavere, quòd quis
usque ad sententiam definitivam in iudi-
cio persistere velit: *Rem ratam haberi*, est
cavere, quòd quis ratum habebit, quòd
alter mandato suo concesserit. His præ-
missis:

Not. 1. quòd hodierno jure, Reus con-
ventus non teneatur univèrsim ad satisfati-
onem *judicatum solvi*, sed *iudicio sisti*,
§. 2. *Instit. h. t.* Si caret bonis immobilibus,
requiritur cautio fidejussoria; vel, hac de-
ficiens, pignoratitia, *de iudicio sisti*, *l. 1.*
ff. in jus vocati. Si autem Reus possideat

Tom. I.

bona immobilia, ad litis æstimationem
sufficiencia, in iudicis territorio, non ad-
igitur ad aliam cautionem, quam ad nu-
dam promissionem, *l. 15. ff. qui satisfare.*
Ubi tamen adverte, non esse idoneum fi-
dejussorem illum, qui gaudet privilegio
fori, nisi huic possit renunciare. Cæte-
rùm Viri illustres, & in dignitate consti-
tuti cavent sufficienter cautione juratoria,
iudicio sisti; quòd etiam procedit de his,
qui probant, se nec fidejussores, nec pig-
nora habere posse; Haunold. *tom. 5. tr. 2.*
à num. 495.

Not. 2. satisfationem exigendam, &
præstandam esse ante litis contestationem
(*l. 40. §. 3. ff. h. t.*) alioquin Procurator
recusante Reus absolvetur refusus expen-
sis; advertendum autem esse iure consti-
tutum in Procuratore Rei, ut, etsi man-
datum idoneum habeat, nihilominus de
iudicato solvendo caveat, nisi ipse Princi-
palis pro eo satisfationem præstare malit,
l. unic. C. de satisfationib.

Not. 3. Procuratorem Actoris, exhi-
bentem iudici mandatum, non teneri ca-
vere *de rato*; secus, teneri. §. 3. *Instit. h.*
2. si autem Reus præfens constituit Procu-
ratorem, debere pro hoc cavere, *judica-*
tum solvi; & de comparendo ad audien-
dam sententiam; sic Haunold. *cit. n. 505.*

ARTICULUS VI.

Quomodo finiatur Officium Procuratoris?

2659. IN hac quæstione distinguendum est
inter Procuratorem *ad lites*, & *ad ne-*
gotia. Uterque habet, quòd aliena ne-
gotia, mandato Domini, administret; id,
quòd non habet *Advocatus*. Nam hic
causam agit ex officio suo, & jus ejus osten-
dit, ac defendit, tanquam custos, & vin-
dex justitiæ; quòd, propriè loquendo, non
est *administrare* Domino, sed meritis cau-
sæ: *Procurator* autem, quidquid agit, no-
mine Principalis litigantis agit, & litem di-
rigit velut Domini administrator. Præter
hoc *Advocatus* est, qui pro altero in iudi-
cio præfente, & causam pro se agente po-
stulat; *Procurator*, qui pro absente; Pro-
curator tenetur actione mandati, quia cum
ipso contrahitur, si cum adversario con-
cluserit, *l. 8. ff. mandati l. 10. C. de Pro-*
curat. Advocatus, non tenetur actione
mandati, etiamsi causam malè egerit; sed
solum

I i i

solum

solum prævaricatione, l. 8. ff. C. de *Advocat. divers. Judic.* Procurator post litem contestatam fit Dominus litis, hoc est, instantiæ litis, per c. 1. h. t. in 6. non autem *Advocatus*, l. 1. C. de errore *Advocati*: *Advocati* officium est publicum, ut diximus n. 2648. &c. quibus positus sit:

¶ I.

Quomodo finiatur Officium Procuratoris ad lites?

2660.

Resp. Procuratorem ad lites, ante litem contestatam liberè revocari posse; non autem postea, c. *quamvis* 2. h. t. in 6. ubi dicitur, *fieri posse, etiam sine causa*, l. *ante litem*, 16. eod. & procedit de Procuratore sive *Actoris*, sive *Rei*, ita Pirhing h. t. n. 89. ubi addit Procuratorem similiter posse officio resignare, paucis casibus exceptis, de quibus idem, ibid: Verba cit. c. *quamvis*, sunt sequentia: *quamvis Procurator possit, ante litem contestatam, etiam sine causa, liberè à Domino revocari; postea tamen, ipso nolente nequibit: nisi eum cum Domino inimicum fieri, vel suspectum, aut adversario affinitate conjungi, vel ejus heredem fieri, seu ingredi religionem, aut in longum peregrinari, vel aegritudine, aut vinculis detineri contingat, seu alia rationabilis causa subsit, propter quam sit meritò revocandus.*

Ex quo textu communiter deducunt hanc regulam; quòd Procurator ante litem contestatam, etiam sine causa revocari possit; post litem contestatam non sine rationabili causa; sic Vivianus in *Rationabili*, l. 1. pag. 524. & alii communiter; quod tamen limitatur in Procuratore in rem suam; sic Castro, in l. *fin.* ff. de *durat.* n. 2. dicitur autem Procurator in rem suam constitui, quando constituitur quidem ad alienum negotium mandato Domini gerendum (nam in proprio non potest quis esse Procurator) sed in suum commodum, quod dupliciter fieri potest, nimirum *ex parte Actoris*, si ei vel vendit, vel alio modo cessit jura, & actiones suas, ut pro se in judicio exigere possit; l. 34. & 55. ff. h. tit. *ex parte vero Rei*, si hic ei vendit, vel cessit hæreditatem, in qua sunt creditores; quo casu talis cessionarius, seu Procurator in re est debitor

eorum creditorum. Illud etiam, quòd Dominus, post litem contestatam, non possit liberè revocare Procuratorem, limitant Doctores, ut non procedat, si Dominus, à quo constitutus est, sit *Episcopus*, *Usufructuarius*, aut *habens Majoratum*. Nam eo sublato per mortem, expirat ejus mandatum; & successor in dignitate, usufructu, vel Majoratu, poterit alium nominare, id, quod in beneficialibus indefinitè procedit.

Præter hæc not. 1. si Procurator, legitime revocatus à Domino sit coram testibus, & hæc revocatio provenit ad ejus notitiam, sententiam contra iptum latam in præjudicium Domini, esse nullam, c. *ex insinuatione*, 3. h. t. quod accipe, si etiam revocatio Procuratoris, vel Judici, vel adversario intimata sit. Nam secus, non obstante revocatione, valet, c. *Mandato*, 13. h. t. ut mox patebit ex textu: l. 65. ff. eod. l. *unic.* C. de *satisdand.*

Casus in c. *Ex insinuatione*, hic fuit. Cùm inter Archidiaconum Sagiensem, & Magistrum Gasparem controversia super præbenda mota esset, Archidiaconus, præsentibus duobus Clericis, Procuratori suo inhibuit, ne mandato, seu instrumento suo procuratorio uteretur: sed ipse spreta ea inhibitione, seu revocatione, nihilominus litigavit, & contra se latam sententiam reportavit. Accidit autem, ut unus ex duobus Clericis, qui de revocatione ista testari deberet, vitâ excederet. Hoc in casu mandat Clemens III. ut recepto juramento tum à Clerico superstite, tum ab ipso Archidiacono, præbenda illa, non obstante sententia prius lata, eidem restituatur; dummodo Canonicum aliud non obstat impedimentum: facta autem restitutione, si idem Archidiaconus institutionem suam probaverit, tunc ea rata permanere remota appellatione debeat.

In c. *Mandato* expressè definitum est, si Dominus Procuratorem ad judicia constitutum, ignorante adversario, vel Judice post litem contestatam revocavit acta cum Procuratore revocato valere. Ex quibus junctis colliges. 1. Procuratorem, etiam per instrumentum constitutum, revocari posse solis verbis, vel scripturâ; constat ex casu c. *Ex insinuatione*; intellige tamen, ut revocatio probeatur per duos testes, ut ponitur in textu. Ex eod. colliges

ges 2. in causa non criminali, ac non famosa, & valde ardua, per unum testem fieri semiplenam probationem, ita, ut ei iuramentum deferri possit; quo præstato probatio compleatur, patet ex textu *cit. c. 3. Colliges.* 3. iudicium agitatum, & factum, revocato Procuratore, si Judex, vel pars contraria revocationem ignoravit, tenere; & ideo, ut revocatio Procuratoris, ad nullitatem actorum effectum habeat, ad Judicem, vel adversarium venire debet; ut constat ex *cit. c. mandato.*

2663. Not. 2. Rescriptum impetratum à Procuratore, cui revocatio est intimata, esse ipso iure nullum; nec valere processum, vel sententiam, vi talis rescripti latam, si revocatio etiam pervenit ad notitiam adversarii, *c. constitutum in nostra, 4. h. t.* Nam, cum in criminali aliqua causa, quæ erat inter Tullensem Episcopum, & Decanum, Episcopus duos Presbyteros Procuratores destinasset ad Sedem Apostolicam; sed paulò post de fide illorum dubitans, mandatum procuratorium ab eisdem revocasset. Illi nihilominus (tamen si literas mandati revocatorias receperunt) in iudicium ingressi, unà cum adversario, *litteras Apostolicas ad Judices delegatos impetrarunt.* Coram his Episcopus excipiens, inducas sibi dari postulavit ad probandum; quòd falsi Procuratores fuerint: sed Judices exceptione ipsa, tanquam inutili rejecta, dilationem concedere recusarunt: quare Episcopus ad Sedem Apostolicam appellavit. Verùm eà non obstante, Judices, lite non contestata, ac iudicij ordine prætermisso, testes contra Episcopum receperunt, eumque à Tullensi Ecclesia removerunt. Mirabilia hæc visa sunt Innocentio III. sed vera esse credidit, quia viri Religiosi, providi, honesti, cum iuramento de iis testati fuerunt. Quamobrem idem Innocentius processum iudicum illorum *irritandum*, seu *potius irritum* esse iudicavit, propterea, quòd falsi Procuratoris exceptio non solum ante, sed etiam post latam sententiam objici possit; ita ut iudicium, seu acta iudicij nullius momenti sint, si talis exceptio præbata fuerit. Ex hoc enim textu sequitur. 1. quòd Procurator revocatus, & de hoc certificatus, *sciente parte adversa*, non possit *rescripta à Papa obtinere*; & *obtentata non valere*; sic Abbas, Hostiensis, &

Tom. I.

BUO

alij, Alagona *in cit. c. 4. h. t.* & exceptionem contra falsum Procuratorem opponi posse in quacunque parte iudicij; Barboza *in dict. c. 4. num. 2.* imò & post latam sententiam, Layman *ibid. n. 2.*

Not. 3. revocationem in contemptum 2664. iudicis, præsertim Sedis Apostolicæ, & in præiudicium adversarij factam, postquam in causa conclusum est, non tenere; & revocantem debere condemnari adversario in expensas, *c. auditis, 8. h. tit.* cum enim controversiæ quædam essent inter Episcopum Egitanensem, & Episcopum Colubriensem; quas Papa iudicibus delegaverat; & cum iustitia processus iudicum delegatorum in dubium revocaretur, impetravit Colubriensis Episcopus, ut causa tota ad Sedem Apostolicam avocaretur. Verùm, cum tota causa processum examinata, & conclusa esset, ut nihil restaret, præter sententiam ferendam; idem Episcopus Procuratorem, quem pro causa illa constituerat, non absque Sedis Apostolicæ contemptu, adversarij partis dispendio, revocavit. Sed ea revocatione non obstante, Honorius III. sententiam tulit, *processus illos iudicum, & que inde secuta fuerunt, irrita pronuntians*, insuper Episcopum Colubriensem condemnans in expensis, quas Egitanensis fecit ex eo tempore, quo Procurator revocationis literas accepit, & quas idem Episcopus faciet; quoad Colubriensis per se, vel per idoneum Procuratorem adveniat in negotio principali legitime processurus. Ex quo sequitur, acta cum Procuratore, quantumvis revocato, tenere, si revocatio mandati fiat *in contemptum iudicis, & dispendium partis, ad quam revocatio non pervenit*; & illum, qui taliter mandatum revocavit, condemnandum in expensas ab adversario factas.

Not. 4. Procuratorem, qui habet à 2665. Domino potestatem substituendi alium Procuratorem, sed non revocandi semel substitutum, non posse à se substitutum, post mandatum ab illo susceptum, revocare, etiam si eo usus non sit; excipe delegatum Sedis Apostolicæ, vel Procuratorem ad omnes causas generaliter, *c. quamvis, de offic. iudic. deleg. in 6. & c. is, qui, de Procur. in 6.* Procurator enim, ut dicitur *in cit. c. is, qui*, qui per facultatem à domino acceptam, alium sibi substituit,

II ii 2

revo-

revocare non potest substitutum, postquam is mandatum suscepit. Præterquam, si Procurator, etiam revocandi potestatem à Domino, acceperit. Tametsi aliud dicendum sit, de delegato Sedis Apostolica; quippe, qui causam à subdelegato, arbitrato suo revocare potest, si res adhuc integra sit, c. *quamvis*, 6. de offic. delegati, in 6. ubi habentur sequentia: *si delegatus Papa causam totam alteri subdelegarit, ab eodem revocare, seu jurisdictionem reassumere potest, si res integra sit, seu iudicium nondum ceptum, per partis citationem*: cujus ratio est, quia iurisdictio non censetur efficaciter transjisse in subdelegatum, nisi cum eam exercere cœpit.

2666. Discrimen autem inter Procuratorem, & delegatum Sedis Apostolica videtur in eo esse, quod hic potestatem subdelegandi habeat à lege; at Procurator ad lites facultatem substituendi, ante litis contestationem, habeat non à lege, sed ab homine; concessa autem ab homine facultate substituendi, non eo ipso concessa intelligitur facultas revocandi. Deinde, etiam inter Ordinarium, & Delegatum Judicem, discrimen est; quod Ordinarius causam alteri delegatam, etiam postquam cœpta, imò lis contestata est, revocare, aut reassumere valeat, per L. 58. ff. de Judicijs, ibi: *Judicium solvitur vetante eo, qui iudicare jusserat*: si autem delegatus vices suas subdelegavit; censetur functus officio suo, & jurisdictione privatus, postquam alter uti cœpit.

§. II.

Quomodo finiatur officium Procuratoris ad negotia?

2667. **N**ot. differre Procuratorem, à Negotiorum gestore, & Nuntio. Procurator enim agit alterius mandato; at negotiorum gestor juxta Molin. D. 553. est ille, qui negotium alterius absque mandato ipsius tam formali, quam virtuali utiliter agit. Nam exigente id, naturâ rei & communi bono, ne res absentium, & minorum, perirent, decretum est, ut utrinque nasceretur obligatio, nempe ex parte gestoris; & illius, cujus negotium ageretur. Ex hoc colliges inter Mandatariû, Procuratorem, & negotiorû gestorê esse discrimen.

Quamvis enim Mandatarius, & Procurator, in eo conveniant, quod uterque aliena negotia, mandato sibi à domino factò, gerenda gratuite suscipiat, l. 3. §. *negotia*, ff. de negot. gest. tamen (juxta Molin tom. 2. D. 551.) Procurator est veluti pars subiecta mandatario, utpote latius patenti. Procurator enim presè, ac propriè dicitur, qui instrumentum à mandante accipit ad aliquid, loco, & nomine ipsius in iudicio, & extra iudicium agendum. Nuntius autem est, qui vicem gerit Epistolæ, & censetur quasi organum, & vox Domini mittentis, Nuntius communis, ut habetur ex L. *quasi organum*. 2. C. de sportul. & Auth. de iudic. §. *de unoquoque, est viator, seu præco*; seu Nuntiator, de quo est tit. 64. C. lib. 12. dicitur Nuntius, qui specialiter certi negotij causâ ad aliquem absentem destinatur, absentibusque ministerium præbet; quibus positis:

2668. Resp. Procuratorem ad negotia, re integra, liberè revocari posse à Domino (sic Wesenbecius h. t. in ff. nu. 11.) si constitutus est indistinctè ad negotia, revocationem effectum non habere, priusquam illi intimata sit, L. *si mandassem*, 15. ff. mandati; & ideo valere ab illo acta, nondum habitâ notitiâ revocationis; excepto casu, quo constitutus esset ad contrahendum matrimonium; c. *fin. §. sane*, h. t. vel ad acceptandum beneficium Ecclesiasticum; Pirhing h. t. nu. 104. §. *excipitur*, 3. si autem constitutus sit ad contrahendum, aut quasi contrahendum cum certa persona, revocationem non intimatam Procuratori, & parti, vel saltem Judici, non obesse actis à Procuratore; secus est, si Procurator sciens revocationem, ignorante illam parte, nihilominus contrahat, c. *Mandato*, 13. h. t. & ex hoc colligi potest, qualiter officium Procuratoris finiatur revocatione. Præter hæc not. idem Procuratoris officium finiri; 1. mutuo consensu mandantis, & mandatarij; 2. finitâ instantiâ Judicis, latâ scilicet sententiâ definitivâ; quia Procurator non cogitur persequi iudicium appellationis, L. *invitus*, 17. h. t. Tertio per mortem constituentis re integra. 4. morte ipsius Procuratoris, sive sit, sive non sit res integra.